

Sygn. akt VIII Ko 695/12

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 15 maja 2013 roku

Sąd Okręgowy w Warszawie w VIII Wydziale Karnym w składzie:

Przewodniczący: **SSO Tomasz Julian Grochowicz**

Sędziowie: **SO Igor Tuleya**

SO Maria Turek (spr.)

Protokolant: Aleksandra Jędral, Renata Niewiadomska

w obecności Prokuratora: Wojciech Peleszok, Andrzej Józwik

po rozpoznaniu w dniach 13 marca 2013 r., 15 maja 2013 r.

sprawy przeciwko Skarbowi Państwa,

z wniosku K. I. i W. I.

o odszkodowanie za poniesioną szkodę oraz zadośćuczynienie za doznaną krzywdę wynikłe ze skazania P. I. przez Kolegium ds. Wykroczeń przy Naczelniku Dzielnicy W. – Ż. orzeczeniami z dnia 14.05.1984r., sygn. akt A (...) i z dnia 21.03.1987r., sygn. akt (...) utrzymanego w mocy orzeczeniem Kolegium ds. Wykroczeń II Instancji przy Prezydencie m.st. W. sygn. akt (...)

na podstawie art. 8 ust. 1 oraz art. 13 ustawy z dnia 23 lutego 1991r. (Dz. U. nr 34, poz. 149 z późn. zm.)

orzeka:

I. zasądza od Skarbu Państwa na rzecz K. I. i W. I. kwoty po 4.000 (cztery tysięcy) złotych tytułem odszkodowania oraz po 3.500 (trzy tysiące pięćset) złotych tytułem zadośćuczynienia wraz z ustawowymi odsetkami od dnia uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty;

II. w pozostałym zakresie wniosek oddala;

III. kosztami postępowania obciąża Skarb Państwa

Sygn. akt VIII Ko 695/12

UZASADNIENIE

K. I. oraz W. I., w dniu 19 grudnia 2012r. złożyli wniosek do Sadu Okręgowego w W., o zasądzenie odszkodowania w wysokości 8.000 zł (ośmiu tysięcy) za poniesioną szkodę oraz o zasądzenie zadośćuczynienia w wysokości 17.000 zł (siedemnastu tysięcy) za doznaną krzywdę, wynikłe z wykonania orzeczenia wobec P. I. (odpowiednio syna i ojca) „w związku z nielegalnym i bezprawnym wprowadzeniem w P. stanu wojennego”(k. 2-5).

Swoje roszczenie wnioskodawcy oparli na art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 23 lutego 1991r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego, wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 01 marca 2011r., sygn. akt P 21/09 (Dz. U. nr 53, poz. 277 z dnia 2011r.), a także

postanowieniu Sądu Okręgowego w W. z dnia 14 listopada 2011r., o sygn. akt VIII Ko 900/11 (k.99 akt VIII Ko 900/11 UN).

Na rozprawie wnioskodawcy poparli wniosek o przyznanie zadośćuczynienia i odszkodowania. Prokurator wniósł natomiast, o zasądzenie odszkodowania w wysokości 7.500 zł (siedmiu tysięcy pięciuset), a także wniósł o oddalenie wniosku odnośnie zadośćuczynienia.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

P. I. rozpoczął swoją działalność opozycyjną w 1982r. Polegała ona m.in. na działaniu w strukturach podziemnej (...), kolportowaniu nielegalnej prasy podziemnej, zwoływaniu zebrań zakładowych w ramach działalności związkowej i braniu udziału w nielegalnych manifestacjach ulicznych na terenie W.. Mężczyzna czynnie działał również w Sekcji (...)i Grupach (...), przygotowywał się do walk ulicznych poprzez produkcję i składowanie broni, osłaniał transport z zagranicy zawierający sprzęt poligraficzny, umieszczał transparenty, prowadził drukarnię dla (...), a także wysyłał sprzęt na L., U., B. i M..

W dniu 13 grudnia 1983r. P. I. skorzystał z ustawy amnestyjnej i w Prokuraturze Rejonowej dla Dzielnicy W. Ż., ujawnił swoją działalność (k.53, 55 akt VIII Ko 900/11 UN).

Jako osoba czynnie zaangażowana w działania na rzecz (...) (m.in. operacja kryptonim (...) - k. 60), P. I. był dwukrotnie karany.

W dniu 1 maja 1984r. został ukarany orzeczeniem Kolegium do Spraw Wykroczeń przy Naczelniku Dzielnicy W. Ż. z dnia 14 maja 1984r. o sygn. akt A (...), za czyn z art. 50 dkw polegający na tym, że w dniu 1 maja 1984r. o godzinie 15.00 w W. przy ulicy (...), nie opuścił zbiegowiska publicznego pomimo wezwania Milicji Obywatelskiej, czym zakłócił porządek publiczny. P. I. został ukarany karą 1 (jednego) miesiąca aresztu zasadniczego z warunkowym zawieszeniem wykonania kary na okres próby - 6 (sześciu) miesięcy, zasądzono również koszty postępowania w kwocie 150 zł.

P. I. został również ukarany orzeczeniem Kolegium do Spraw Wykroczeń przy naczelniku Dzielnicy W. Ż. z dnia 21 marca 1987 r. o sygn. akt (...), utrzymanym w mocy orzeczeniem Kolegium do Spraw Wykroczeń drugiej instancji przy Prezydencie (...)z dnia 28 kwietnia 1987r. o sygn. akt (...), za czyn z art. 52a § 1 pkt 2 dkw. w zw. z art. 63a § 1 dkw. Czyn ten polegał na tym, że w dniu 19 marca 1987r. ok. godz. 14.30 w W. przy ul. (...), podjął działania zmierzające do wywołania niepokoju publicznego umieszczając bez zgody (...), na zewnętrznych bocznych ścianach tramwajowych, przy użyciu białej farby aerozolowej, napisów o treści: „(...)„(...)” oraz umieszczając wizerunki kotwicy z literą S. Mężczyzna został ukarany karą 50.000 zł (pięćdziesięciu tysięcy) grzywny oraz nawiązką w wysokości 30.000 zł (trzydziestu tysięcy), a orzeczenie podano do publicznej wiadomości poprzez powiadomienie zakładu pracy, w którym był zatrudniony, zasądzono od niego również koszty postępowania.

Oba orzeczenia zostały następnie unieważnione postanowieniem Sądu Okręgowego w W. z dnia 14 listopada 2011r., sygn. akt VIII Ko 900/11.

P. I. przed wybuchem stanu wojennego, od dnia 11 lutego 1977r. do dnia 7 lipca 1982r., był zatrudniony na stanowisku specjalisty (...) (...) w W.. Został jednak zwolniony z zakładu pracy, z uwagi na zmniejszenie stanu zatrudnienia i wypłacono mu odszkodowanie w wysokości 6- miesięcznej odprawy, za okres wypowiedzenia. (k. 19-20). Po wybuchu stanu wojennego, tj. od dnia 22 kwietnia 1983r. do dnia 15 października 1983r., pracował na stanowisku dyspozytora transportu w Fabryce (...), a stosunek pracy został rozwiązany na jego prośbę (k. 17-18). Mężczyzna następnie od lutego do maja 1984r., pracował w Spółdzielni (...), w charakterze dyspozytora ds. spedycji kolejowej, a umowa została rozwiązana poprzez nie przedłużenie jej na czas nieokreślony (k. 14). W okresie natomiast od 1 października 1984r. do dnia 31 lipca 1987r., był pracownikiem Przedsiębiorstwa (...), został zwolniony na własną prośbę (k. 16-17). Od dnia 15 grudnia 1987r. do dnia 30 czerwca 1989r. był zatrudniony w Okręgowym Zakładzie (...), a stosunek pracy został rozwiązany na wniosek pracownika w ustawowym terminie wypowiedzenia (k.15).

Po 1989r. stan zdrowia mężczyzny znacznie się pogorszył. W 2007 r. P. I. zmarł, w wyniku zatrzymania akcji serca spowodowanej zaostrzeniem przewlekłej choroby płuc.

Powyższy stan faktyczny, Sąd ustalił na podstawie: zeznań świadków: W. I. (k. 44v), E. Z. (k.45-45v.) a także dokumentów: kserokopii dokumentacji medycznej (k. 6-9, k. 21-30), kserokopii książki „(...)” (k. 10-13), kserokopii dotyczących zatrudnienia (k. 14-20), kserokopii aktów stanu cywilnego (k. 31-33), akt VIII Ko 900/11 UN Sądu Okręgowego w W..

Sąd dał wiarę zeznaniom świadków: W. I., jak również E. Z., w zakresie informacji na temat działalności opozycyjnej P. I., a także informacji na temat poszczególnych zdarzeń z życia mężczyzny, które miały miejsce w tamtym okresie. Informacje te choć są ogólne, zdaniem Sądu są wiarygodne, gdyż znajdują potwierdzenie w zgromadzonym materialnie dowodowym, w szczególności dokumentach IPN.

Sąd swoje ustalenia oparł przede wszystkim na dokumentach zgromadzonych w sprawie, a w szczególności dokumentach pochodzących z Instytutu Pamięci Narodowej, fragmencie książki „(...)”, a także dokumentacji medycznej i dotyczącej zatrudnienia P. I.. W ocenie Sądu, informacje zawarte w tych dokumentach wzajemnie się potwierdzają i są prawdziwe.

Sąd zważył, co następuje:

Analizując zebrany w sprawie materiał dowodowy oraz treść przepisów regulujących uprawnienia osób represjonowanych, zawartych w ustawie z dnia 23 lutego 1991r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego, Sąd Okręgowy uznał, iż wniosek K. I. oraz W. I., zasługuje na częściowe uwzględnienie.

Przepis art. 8 ust. 1 zd. 1 ustawy z dnia 23 lutego 1991 r. stanowi, że osobie, wobec której stwierdzono nieważność orzeczenia albo wydano decyzję o internowaniu w związku z wprowadzeniem w dniu 13 grudnia 1981 r. w P. stanu wojennego, przysługuje od Skarbu Państwa odszkodowanie za poniesioną szkodę i zadośćuczynienie za doznaną krzywdę wynikłe z wykonania orzeczenia albo decyzji. Wobec śmierci osoby represjonowanej, roszczenie to przysługuje jego matce i synowi.

Zdaniem Sądu, wniosek w zakresie odszkodowania w kwocie 8.000 zł jest całkowicie zasadny. Sąd uznał, iż w kwestii poniesionej przez P. I. szkody, należy odnieść się do zasądzonej orzeczeniem Kolegium do Spraw Wykroczeń z dnia 21 marca 1987 roku grzywny w wysokości 50.000 zł (pięćdziesięciu tysięcy) wraz z poniesionymi kosztami, czyli w sumie kwoty 52.892 zł (pięćdziesięciu dwóch tysięcy ośmiuset dziewięćdziesięciu dwóch), a także nawiązki w wysokości 30.000 zł (trzydziestu tysięcy). Sąd dał wiarę dowodom z dokumentów potwierdzających dokonanie wpłaty całej kwoty, tj. 82.892 zł (osiemdziesięciu dwóch tysięcy ośmiuset dziewięćdziesięciu dwóch), tj. że zarówno grzywna, jak i nawiązka zostały spłacone w dniu 31 sierpnia 1987r. (k. 7, sygn. akt VIII Ko 900/11 UN Sądu Okręgowego w W.). Orzeczeniem z dnia 14 maja 1984 roku P. I. został obciążony kosztami postępowania – 150 złotych.

Wobec powyższego, w ocenie Sądu, przy dokonaniu wyliczenia odszkodowania należało wziąć pod uwagę przeciętne miesięczne wynagrodzenie za pracę w 1987 roku, które wynosiło **29.184** złotych. Zatem kwota 83.043 zł (52.892 złotych grzywny + 30.000 złotych nawiązki oraz 150 złotych kosztów), dzielona przez kwotę przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia przypadającą na rok 1987 i pomnożona przez kwotę przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia przypadającą na rok 2013r., tj. **3.690.30** zł (trzech tysięcy sześciuset dziewięćdziesięciu złotych i trzydziestu groszy), dała ostatecznie wynik ponad 10.000 (dziesięciu tysięcy) zł odszkodowania, a więc w ocenie Sądu zasadne jest przyznanie wnioskodawcom odszkodowania w kwocie po 4.000 zł (cztery tysiące), łącznie 8.000 zł, zgodnie z ich żądaniem.

Sąd uznał, iż utrata czy zmiana pracy we wskazywanych wyżej okresach nie miała bezpośredniego związku z orzeczeniami Kolegium do spraw Wykroczeń.

Odnosząc się zaś do kwestii zadośćuczynienia Sąd Okręgowy podzielił zdanie Sądu Apelacyjnego, że „szkody i krzywdy wynikłe z wykonania jakiegoś orzeczenia lub decyzji nie mogą być wywodzone z okoliczności zaistniałych przed datą skierowania orzeczenia czy decyzji do etapu egzekucji, natomiast szkody i krzywdy wynikłe z wydania orzeczenia mogły wiązać się z okolicznościami zaistniałymi przed etapem jego wykonywania – np. powstałymi w trakcie procesu wydawania orzeczenia i mogły wystąpić nawet, gdyby danego orzeczenia do fazy wykonawczej nie skierowano” (wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 12 maja 2011r., II AKa 107/11). Sąd zasądając zadośćuczynienie, wziął zatem pod uwagę ukaranie P. I. orzeczeniem Kolegium do Spraw Wykroczeń z dnia 14 maja 1984 roku karą 1 (jednego) miesiąca aresztu zasadniczego z warunkowym zawieszeniem wykonania kary na okres próby wynoszącym 6 (sześć) miesięcy oraz zasądzenie kosztów postępowania, a także orzeczeniem z dnia 21 marca 1987 roku karą grzywny, wymierzenie nawiązki i zasądzenie kosztów postępowania. Przytaczana wyżej ustawa nie ogranicza zadośćuczynienia do określonego rodzaju wymierzonej kary, czy też środka. Wskazuje zaś ogólnie na „wykonanie orzeczenia” (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 12 maja 2011r., II Aka 107/11).

Niewątpliwym było, że na skutek wykonania unieważnionych orzeczeń Kolegium P. I. poniósł stratę w wysokości 83.043 zł złotych. Nie budzi także wątpliwości konstatacja, że natychmiastowe i bezwzględne wyegzekwowanie należności niesłusznie orzeczonych przez Kolegium do spraw Wykroczeń wywołało u P. I. krzywdę, która wymagała rekompensaty w postaci stosownego zadośćuczynienia. Tym bardziej, że łączna kwota uiszczonych należności była znaczna (niemal trzykrotność przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia), zaś represjonowany nie był jak wynika z zeznań jego siostry E. Z. osobą zamożną, a wręcz przeciwnie w tamtym okresie często korzystał z pomocy finansowej i rzeczowej swojej rodziny i przyjaciół.

Pomimo niezarządzenia wykonania kary aresztu, Sąd doszedł do przekonania, że już samo orzeczenie kary, mogło wywołać u mężczyzny ogromne poczucie krzywdy i niesprawiedliwości zarówno dla niego, jak i dla całej jego rodziny, a także odbić się na jego zdrowiu. Należało również uwzględnić fakt, że P. I. był działaczem opozycyjnym w czasie trwania stanu wojennego. Z akt sprawy, w tym dołączonej dokumentacji medycznej jednoznacznie wynika, że mężczyzna wielokrotnie ryzykował swoim zdrowiem (był bardzo schorowanym człowiekiem), a przede wszystkim życiem. Przed śmiercią choroba uniemożliwiła mu również podjęcie jakiegokolwiek pracy.

W orzecznictwie podkreśla się, że zadośćuczynienie jako rekompensata za krzywdy i dolegliwości moralne oraz fizyczne winno się mierzyć ich dolegliwością oraz współczesnym standardem społeczeństwa, by i krzywda została wynagrodzona i pokrzywdzony nie wzbogacił się (por. postanowienie Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 30 marca 1994 roku, II AKz 364/93).

Wobec powyższego należało uznać, że kwota zadośćuczynienia 3.500 złotych dla każdego z wnioskodawców (łącznie 7.000 złotych), w świetle wieloletniej przyjętej przez Sąd praktyki, jak i możliwości finansowych Skarbu Państwa, jest w powyższym przypadku adekwatna.

Sąd zatem zasądził wnioskodawcom odszkodowanie po 4.000 zł (cztery tysiące) oraz zadośćuczynienie w kwotach po 3.500 zł (trzy tysiące pięćset) wraz z ustawowymi odsetkami od dnia uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty.

W zakresie zadośćuczynienia, Sąd oddalił wniosek ponad kwotę 7.000 zł uznając, że kwota 17.000 zł (siedemnastu tysięcy) jest w tym przypadku wygórowana.

Zgodnie z art. 13 ustawy z dnia 23 lutego 1991r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego, koszty postępowania w niniejszej sprawie ponosi Skarb Państwa.